

FEJENKINTI KÁVÉJEGY

NAPLO

Folyóirat		Vidéken	
1 óra	1 K	1 óra	1:50 K
3 óra	3 K	3 óra	4:50 K
6 óra	6 K	6 óra	9 K
12 óra	12 K	12 óra	18 K

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szent István-tér 1.

121. sz. sz. sz.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjazás szerint.

Felolós szerkesztő és lapfőigazgató: Szaranyay Lajos.

A községek

és a városok anyagi erejükhöz megfelelő, méltó emlékekben örökítsék meg mindazoknak nevét, akik a hazáért életüket áldozták.

Törvényt hoznak erről. Természetesen ennek a törvénynek sem célzata, sem fomája ellen semminemű kifogást nem emelünk. Hiszen a törvény nem cselekszik egyebet, mint szavakban foglalja és törvénykönyvbe iktatja azokat a meglepő, hálás szeretettel teljes érzelmeket, amelyeket mindannyian érzünk a hazánkat, tűzhelyünket védő fiaink, testvéreink iránt. Még az ellen sem emelünk kifogást, hogy a kormány már most, a háború kellos közepében elérkezettnek látja az időt, hogy a törvényhozás kifejezze háláját, elismerését a hazát védő hősök iránt. Az egyetlen, ami ellen tiltakozunk az, mintha ezzel a törvénnyel le volna róval minden, a mivel a magyar állam a harctéren küzdő, vérző fiainak tartozik.

Nagyon szép, nagyon lélekemelő és bizonyára nagyon buzdító hatással is bír az, ha a törvényhozás, szép szavakban kifejezi háláját a küzdő hősök iránt, de ez nem elég. Annak a fronton harcoló hős katonának a lelkét a honszerelmén kívül még egyéb nemes érzelmek is eltöltik: a családijára, a hitvesére, a gyermekére való aggodalmas rá gondolás. És e szorongó gondolatok között bizonyára utolsónak, de helyfoglalhat a maga sorsára való rá gondolás is: mi lesz belőle, ha a szörnyű küzdelemből megtörtén, bénán, csonkán, nyomorékul tér haza?

Az államnak első és elengedhetetlen kötelessége, hogy ezeket a kínzó aggodalmakat az érte harcoló hős katonára lelkéből kigyomlája és azok helyébe oltsa azt a megnyugtató tudatot, hogy sem őt magát, sem családját az a nemzet, amelyért harcolt, el nem hagyja.

Ugy véljük tehát, hogy ez a szép törvényjavaslat akkor lett volna igazán szép és lélek-

emelő, ha vele együtt a háborús rokkantak ellátásáról és az elesett családjának kielégítő gyámoltásáról szóló javaslatokat is beterjesztette volna a kormány. Ha az elismerő szavakkal nem kellett várni a háború végéig, nem értjük, miért kelljen várni azzal a kéz-

zélőgható elismeréssel, amellyel az állam hős fiainak tartozik és amely már most is sok könnyet letörölhetne, sok nyomort enyhíthetne, olyan könnyet és olyan nyomort, amelyet a haza védelmébe való önfeláldozás zudított az ártatlan családokra.

A frontok küzdelmei.

A meghalt beke.

A béke sorsa.

A béke esélyei mindinkább elhalványodnak, Rupprecht bajor trónörökös egy müncheni újságról elírt tett nyilatkozatában azt mondja, hogy az entente még a tavaszkor, sőt esetleg még a nyáron is kísérletet fog tenni arra, hogy magához ragadja a győzelmet. A trónörökös szerint több mint kétszáz, hogy Németország békesajánlati és a semleges államok fáradozásai sikeresek lesznek. Amerikában is lehetetlennek vélik a közeli békét és az elnökhöz közel álló emberek azt mondják, hogy Wilson csak tartós békét akar közvetíteni, nem pedig ideiglenes békét, és semmiesetre sem támogat olyan békét, amely nem a demokrácián alapul.

Az oláh végpusztulása.

A békekülötések hanyatlásának e szomorú korszakában az egyetlen biztatás számunkra, hogy töretlen erővel tudjuk folytatni a háborút, amelyet az entente kényszerít miránk és amelynek gyújtópontja most Romániában van. Románia hatszáz ezer embert számláló hadseregének fele elveszett. Kétszáz ezer ember elesett vagy sebesülés miatt harcoképtelen lett, másik százezer ember pedig a középhatalmak fogságába esett. A leghevesebb harc most Galac előtt van, és az a románok számára éppen olyan tarthatatlan, mint a Szereth vonala. Az elfoglalt Brailában a románok még mielőtt kivonultak volna, nagy pusztítást vittek véghez, így felgyújtották az olajraktárakat és több mint ötven ezer métermázsza gabonát megsemmisítettek.

Svájc a világháborúban?

Meglepő hír érkezik Svájcban, e szerint olasz hadvezetés meg erősíti a svájci határt erő-

dítási művekkel és lövészárkokkal. Az olasz intézkedés teljességgel érthetetlen, hiszen szó sem lehet arról, hogy Svájc feladná semlegességét, még kevesebb arról, hogy a középhatalmak egy esetleges Olasz ország elleni offenzíva alkalmával a megmászhatatlan svájci hegyeken akarnak átvonulni.

Az olasz harctér eseményei.

A Dolomit harcvonalon csapataink az elmúlt éjszakán szétrobbantották a nagy Lagasoi mellett az állásunk és az ellenség állása közt húzódó déli fal melletti összekötő sziklát. A robbanás teljesen sikerült. A két ellenfelet most szeles szakadék választja el. A Karst harcvonalon időként valamivel élénkebb a tűzérési tevékenység.

A hadisegély felemelése.

Mind a közönség körében, mind a sajtóban már régen megérlelődött az a meggyőződés, hogy az a segély, amelyet az állam a hadbavoltak hozzá tartozóinak ad, még a létminimumot sem közelíti meg; nem hogy elég lenne arra, hogy belőle az ember megéli tudjon. Elég későn bár, de a hadisegély felemelésének kérdése odáig jutott, hogy az illetékes ténylegk belátják a mai tarthatatlan helyzetet s remény van rá, hogy a legközelebbi jövőben már a hadisegélyek felemelt összegét fizetik ki.

Ebben az ügyben a pénzügy igazgatósághoz leirat érkezett s ez tudni akarja, hogy az egyes helyeken mily felemelésre lenne szükség, hogy a hadbavoltak hozzátartozóinak legalább a személyi szükséglete, az úgynevezett létminimum biztosítva legyen.

A pénzügyigazgatóság

utastítja, miszerint sürgős jelentést tegyen, hogy a körletéhez tartozó helyeken a hadisegély milyen összegre lenne felemelendő.

A pénzügyi kormány a hadisegélyek felemelésében tekinetteljes arra is, hogy a segélyzett városban, falun, a harc-térhez közel fekvő településen lakik-e, de tekintettel kíván lenni az egyes helyek megélhetési viszonyaira is.

Behozzák a kávéjegyet.

Fejenkint és havonkint nyolcadkiló jár.

Ugy értesülünk, hogy az Országos Közélelmezési Hivatal tárgyalásokat folytat a Kávéközponttal a kávéjegyet mielőbbi behozatala tárgyában.

A kávébehozatal ugyanis egyelőre lehetetlen, az országban raktáron levő készlet pedig rohamosan fogy s így felmerül a legnagyobb takarékoság szükségese.

A tárgyalások folyamán az a terv merült fel, hogy a lakosság részére, éppen úgy, mint a cukorból, fejenkint bizonyos havi mennyiséget állapítsanak meg és azt kávéjegyek ellenében szolgáltatassák ki a kereskedők által, a kereskedők pedig csak olyan arányban adhassák el a raktárakban levő kávé, amilyenben kávéjegyeket be tudnak szolgáltatni, további mennyiségeket is csak kávéjegyek ellenében adhatnak ki a nagykereskedőknek. Ez a be rendezés valószínűleg már február hó folyamán lép életbe.

Addig is a Kávéközpont szigorú hangu ukázt bocsátott ki a kiskereskedőkhöz, s abban meghagyja nekik, hogy egy-egy vevőnek havonkint egy nyolcad kilónál több kávé ne adjanak el kicsinyben, a nagykereskedő pedig egyáltalában ne adjon a közvetlen fogyasztóknak, hanem csakis kereskedőknek, szövetkezeteknek és olyanoknak, kik a kávé ipari üzemekben használják fel és ezeknek sem szabad egyszerre négy kilónál kevesebbet és a tíz kilónál többet kapniok.

Aki a szigorú parancsnak nem engedelmeskedik, az újabb kávé mennyiséget nem kap, illetőleg zár alatt levő készletét nem fogják feloldani.

Egyes száma ára 4 fillér.

Kiskertek Székesfehérvárott.

Kétezer család boldogsága.

A külföldön igen jól bevált kiskert-rendszer mintájára Szegeden már két év óta sok száz földművelő, iparos, sőt tisztviselő család bérel olcsó pénzen 100—200 □ öles parcellákat s ott nemcsak a maga családját szükséglettel termeli meg, hanem piacra is visz terméséből.

Ennek a fenséges eszmének Székesfehérvárott való megvalósítása érdekében Ketskés Élek v. b. tag, a Székesfehérvári Hitelszövetkezet ügyvezető igazgatója Galler Kristóf t. pápai kam., tan. képz. int. igazgatóhoz, akinek a szegedi kiskertek létüket köszönhetik, levelet írt, felvilágosítást és utmutatást kérvén tőle.

A nemesszívű emberbarát azonnal válaszolt. Lélekemelő levele a következőképen hangzik:

Folyó hó 3-án kelt becses levelére válaszul van szerencsém a szegedi kiskertek történetét a következőkben ismertetni:

1915. évi február havában a Felebarátj Szeretet Szövetség elnöknője, Reök Istvánné urnő ja vaslatomra Szeged városától 12 katasztrális hold földet bérelt azon szándékkal, hogy e területet 100 □ öles parcellákban a város legszegényebb lakosai között konyhakerti művelésre kioszsa. 1—1 parcellának béreltösszegét 5 K-ában állapítottuk meg s kimondottuk, hogy elsősorban a

hadbavonultak asszonyai részesülnek bérletben. Mivel a 12 kat. holdnyi terület a jelentkezők nagy száma folytán elégtelennek bizonyult, újabb területet kértünk Szeged városától bérletbe. A város polgármestere a katonai parancsnoksággal történt megállapodás után a tűzérseg gyakorlóteréről a háboru tartamára újabb 40 kat. holdnyi területet parcellázott. Az egész terület bérletére akadtak pályázók és e nagyobb terület mellett a 6—10 tagu családok 2—3 parcellát is béreltettek.

1915 tavaszán lázas tevékenység indult meg a kiskertekben, apraja, nagyja kivonult s ki-ki tehetségéhez képest közreműködött a bérelt parcella megmunkálásában a bevetésében. A szegény emberek munkáján Isten áldása volt, mert a betermelt konyhakerti vetemények nemcsak a bérlők saját szükségletét fedezték, hanem eladásra is jutott. Egy egy parcellának évi termése 100—120 K értéket képviselt.

1915. év őszén újabb területek kerültek kiosztásra s ma már a parcellák száma megközelíti a 2000-t. — Birjuk polgármester urunk ígérteit, hogy a város közelében levő s most még nagyobb parcellákban kiadott területek a bérlet idejének lejártával szintén kiskerteknek fognak kiosztáni, hogy necsak a város legszegényebb munkásosztálya, hanem a piac drágaságát legjobban sınılyó tiszt-

visezők is bérelhessenek kiskerteket.

A kiskertek intézményének áldásos hatását legjobban igazolja az a körülmény, hogy a város által fenntartott népkonyhák 1915. dec. hónapban mindössze 200 személy látogatta, míg 1915-ben 1800-nál többen látogattak.

Polgármesterünk ugyanis a várostól segélyt kérőknek kiskert bérletét ajánlotta és mivel ezt a legtöbbben megfogadták, most saját munkájuk gyümölcséből tartják el családjukat.

Nem hagyhatom említés nélkül a kiskertek intézményének azt az erkölcsi hatását, amelyet a családi életre gyakorol. Előbb főleg a gyári munkások alig foglalkoztak családjukkal, a gyárból sokan a pálinkabódéba mentek és ott elitták keresetük nagy részét; mi kor reggel a gyárba mentek a gyermekek még aludtak, este pedig, mikor a korszamból hazajöttek, már aludtak — Most a munkások szabad idejükben a kiskertben találkoznak gyermekeikkel és este a fáradt kicsinyek az apa karján, nyakát átölve térnek vissza a szegényes otthonba.

Az apa érzi gyermeke szívverését, élvezi vonzódását és jobba lesz.

A jó levegőben, napsugárban, könnyű munkával, vagy játékban eltöltött napokban az egészség piros rózsáit fakasztják az előbb sápadt arcokon.

Mindezek alapján ajánlom: béreljen a hitelszövetkezet nagyobb területet, parcellázza és ossza ki a város ióldnélküli lakóinak, meg nem feledkezve a tisztviselőkről. Senki se kapjon ingyen parcellát,

de a parcellázás ne legyen jövedelmező üzlet.

A tisztviselők szövetkezve szántathatják meg parcelláikat és ugyancsak szövetkezve szállítják haza terményeiket, de a többi munkát ők maguk végzik a családtagjaikkal, mert nincs egés ségesebb sport a föld munkálásánál és ez még hasznos is hajt.

Szívből örvendenék, ha kezdeményezésük sikerrel járna.

A lelkeshangu levél hatása alatt a Székesfehérvári Hitelszövetkezet igazgatósága azonnal elhatározta, hogy a kiskert-rendszernek Székesfehérvárott való megvalósítása érdekében minden nemes eszméért minden áldozatrakész intézményük egész anyagi és erkölcsi erejét latba veti.

Ennek a bizonyosága a város tanácsához intézett, alábbi kérés levele:

Nagyságos Polgármester Ur!
Tekintetes Városi Tanács!

Szövetkezettünk a kisemberek ügyét mindig szíven viselve, nagy érdeklődéssel kíserte annak a fenséges gondolatnak a megvalósítását, amely az u. n. kiskert-rendszerrel Szegeden ma már 2000 családnak ad ételmeit, egészséget, családi boldogságot. Ez vezette ügyvezetőnk, amikor a gyönyörű eszme megpendítőjéhez, Galler Kristóf t. pápai kamarás, tanítóképzési igazgatóhoz levelet írt, s arra a másolatban mellékelte választ kapta.

Bár több magántulajdonossal folytatott tárgyalásaink alapján is remélhetjük, hogy számos családon módunk lesz segíteni, mégis, mert tudomásunk szerint a városnak sok, kerti művelésre alkalmas, olyan

TÁRCA.

A petróleum eredete és forrásai.

Közlő: *Hajós József.*

IV.

Minthogy a petróleumkereslet folyton növekszik, azért a kőolaj szállításmódját is tökéletesíteni kellett. A tengeri szállítás terén épen a kőolaj szállításmódjában mutatkozik legnagyobb fejlődés.

Biztos adataink vannak arról, hogy petróleumot szállított primitív fatákolmányok már a XVIII. század elején jáltak a Volgán. Baku vidékéről pedig 1754-ben vitorlás bárkák segítségével szállították a kőolajat. A múlt század hatvanas éveiben, mikor az Unióban a petróleumvezeték kihasználása jelentékenyre emelkedett, a szállításmód még mindig kezdetleges volt.

A könnyen gyúló kőolajat leginkább egymáshoz erősített hordokból összetakolmányokat uszították le a folyókón. E rozoga alkotmányok résein könnyen kiszivárgott a kőolaj, elborította a folyóviz felszínét. Így az egész vízi ut gyakran kigyulladt, rövid idő alatt

lungbaborult az egész folyómeder, ameddig csak ellátott a szem, a tüzvész rengeteg kárt és pokoli látványt okozott.

A petróleumszállítás célszerű módjának megoldása fontos mérnöki probléma lett, melyen sok szakember nagy tudással és szorgalommal dolgozott. Először 1875-ben Nobel készített ciszternás hajókat, melyek a Kaspitengeren szállították a kőolajat. A „Zorvaster“ volt az első ciszternás gőzhajó 1878-ban, melynek egyenesen a belsejébe vezették a kőolajat. Most már a Kaspitengeren egész petróleum-flotta jár, az Atlanti tengeren pedig több mint 600 hajó összesen 1640.000 tonna tartalommal, továbbá 60 vitorlás 10 000 tonnával végzik a kőolajszállítást.

Mint említettük, legtöbb kőolajat termelnek az Egyesült Államokban. utána Oroszországban. Galícia és Románia ásványolajtermelése már 1907-ben jóval felülhaladta az egy millió tonnát. Szumátra, Jáva, Borneo együttesen több mint egy millió tonna kőolajat termelt egy év alatt. Jelentékeny kőolajmennyiséget termel India, Japán, Mexikó, Kanada, Németország, Peru és Olaszország is. A távoli Kelet legnagyobb petróleumforrásai holland Keletindianában vannak. A Kaspi-tó környékén fekvő petró-

leummezők Oroszország birtokai. Kiválóan termékenyek a romániai kőolajmezők.

A román kőolajpar középontjai Moreni, Bustenart, Baiciu, Campina, Tintea, Telega, Bordeni és Cscisiura. E kerületek központja Ploesti, hol sok olajfinomító gyár és rengeteg olaj van felhalmozva. Ploesti Romániának nemcsak legfontosabb vasut gőcponája, hanem nevezetes azért, mert itt van a fő állami olajszivattyuzó és raktározó állomás.

Ploesti és Szinaja közt terül el a Prahova vidéke, gazdag petróleumforrásokkal, melyeknek napi termelése 1250 vagon, vagyis évenként 375 ezer vagon kőolaj. A prahovavideki nyersolaj nagy részét Konstanában dolgozzák fel, Ploestiiben a mi győzelmese csapataink a „Standard Raffinerie“-t hamarosan üzembe helyezték. A fősúlyt most az u. n. nehézs olajgyártására helyezik, mert hadseregünknek főleg erre van szüksége.

Ploesti Sinajával összekötő tő vasutvonalon a Predeal szoroson át érinti Tintéat és Baiciut, a sikságon levő két olajmezőt. Innét a vasut a campinai olajközpontra megy át, és ott a legnagyobb euróolajfinomító működik, mely a Steana Romana nevű német részvényitársaság tulajdona.

Románianak második legfontosabb olajmezői a telegai és busstenazi mezők a Kárpátok lejtőin, de ezeknek megközelítése vasut hiánya miatt nehéz. E mezőkkel közeli szomszédosak a bordani és cscisiurai olajforrások. Ploestiől országoton 17 mértőldnyire.

Termelés szempontjából legfontosabb romániai olajmező Moreni, mely Ploestiől országoton 25 mértőldnyire van. A nyugatra fekvő Tirgovista városban több olajfinomító működik. Emeltesre méltó, hogy Románia két legjobb országútján a Bukarest-Ploesti és a Ploesti-Campina országutakon a szállítás egészen éven át akadálytalanul történhetik.

Bár Románia kőolajtermelése 1914-ben már 2 millió tonnára emelkedett, a legutóbbi két évben az évi termés csak másfél millió tonna volt, mivel Romániában is rendkívül megrárgult a munkaerő, épen a háboru következtében.

Tekintve azt a roppant hasznatot, melyet Románia a kőolajkivitel révén nyert, megértjük azt az elkeseredést, mellyel a román érdekeltek a szövetségeseikből alakult „pusztító bizottság“ tulbuzgó munkáját figyelték és keserű mosollyal honorálták.

S Ö V E G J Á R T Ó vászonáruhaza, Barátok épülete.

Olcsó szabott árak.

Nagy választék

fehér és színes barchetok, karton, schiffon és damastból. Külömféle vásznak, törülközők, abrosz, lepedők és zsebkendőkből, ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

földje van, amelyet a bérletek rövidségénél fogva már ezidég fel lehetne használnunk, s mert maga a válasz is rámutat erre, elsősorban a város vezetőségének támogatására számítotunk.

Annál nagyobb örömmel olvastuk tehát a Polgármester ur leg utóbbi, lelkes felhívását, amelyben a város közönségét a földek kerü művelésére buzdítja.

Engedje meg már most a Nagys. Polgármester ur és a Tek. Tanács, hogy a következő kérelmet terjesszük elő:

1) a kiskertek áldásos rendszerének megvalósítása végett jelölje ki a város mindazon földeket, amelyek akár most, akár a közel jövőben szabad rendelkezésre állanak;

2) tüzzön ki a Tek. Tanács alkalmas időpontot arra, hogy közös kiküldöttein a kijelölendő földek megtekintésék és a szemle s a kiskertek bérletére jelentkezőkkel történt megállapodások alapján az egyezséget megköthessék.

Mi a szövözet nevében kijelentjük, hogy a kijelölendő földeket más célokra semmi esetre fel nem használhatjuk, s hogy a várost minden újabb adminisztratív munkától megkíméljük, a kiskertrendszerrel járó összes teendőket magunk végezzük; mindazonáltal a készkiadásokon felül semmiféle üzleti hasznot fel nem számítunk.

Abban a biztos reményben, hogy a nemes eszmenek megvalósulását méltó testület jóakarattaló tettük függővé, a sürgösségre való tekintettel a Tek. Tanács szíves választát a lehető legrövidebb idő alatt kérjük.

A magunrt részéről mindehhez csak azt tesszük hozzá, hogy

A petróleum forrásokról szólva külön meg kell említenünk a bakui forrásokat, melyeknek kigyulladt öröktűz az együgyi tüzimádó parszik tisztelik.

A kaspi tenger partján, a bakui orosz kormányzóságban, az Apseron felsziget déli részén vasut mellett fekszik Baku város közel 200 ezer lakossal, kik közül legtöbb tatár, ormény, orosz, perzsa, és zsidó. A város északi része a petróleumipar központja, piszkos, szük utcákkal.

Régóta ismeretesek a város közelében levő nafta források, melyek Romani, Balakhani, Szabunci és Bibi Ejbat nevű falvaknál törnek felszínre. Az ottani egész naftaterület közel 6000 hektár, melyből csak 500 hektárt bányásznak.

Régebben a naftabányászat a kormány kezében levő monopólium volt, most azonban a Nobel testvérek és a Rothschildoké. Az évi termelés értéke 1908-ban 467-millió angol font volt.

A világhírű bakui örök tüzek a Szurakhani falu mellett égnék. Ezt a földből kiömlő s égő bányagázt (C H 4) a szánalomra méltó parszik istenségként imádják.

nemcsak reméljük, de annak a sok szász-szegény családnak nevében, akikről ez a szociális hivatalu intézmény nemes elhatározással, önzellenül segíteni akar, el is várjuk, hogy a kérő levél nemcsak, hogy sürgös választ kap, de a város tanácsa az eszme megvalósításában minden erejével részt is vesz.

Amikor a miniszterium megkeresésére maga a polgármester buzdítja lelkes felhívásban a közönséget a földek kerü művelésére; amikor most egy tekintélyes intézmény teljes anyagi és erkölcsi felelősséggel a szervezés minden munkáját vállalja; amikor annyi száz és száz család fogadja kitérő örömmel a kezdeményező lépéseket: a tanács bizonyára minden hosszabb tételődés nélkül siet az áldozatkész emberbarátok segítségére.

A mérhetetlen fontosságú ügyet természetesen mi is állandóan figyelemmel kísérjük, hogy olvasóinkat a történetekről időről időre tájékoztathassuk.

Munkások nyugdíja.

A kulturális és szociális intézmények életében a háboru mintha határák volna, mely meggátol minden fejlődést vagy az arra irányuló törekvéseket mintha a lassu visszacsúszás, pangás korszakát jelentené. A háboru csak a hadiipart és a hadikereskedelmet élteti, egyéb kényt rombol, illetőleg sorvaszt. A Magyarországi Munkások Rokkantság- és Nyugdíjgyűlete a háboru előtti békés esztendőben 20-30 ezer uj taggal szaporodott évente, addig a háborús

időben az öröktűz miatt tüzimádó kolostort is építettek.

Baku a XIV. századtól kezdve a perszáké volt a 18 ik században az araboké, később a sirvahi khánoké, 1806 óta az oroszok uraima alatt áll. Baku 1902-ben nagy földrengés pusztított, 1903-ban pedig a petróleumforrások kigyulladtak, mely alkalommal a kár 30 millió rubel túlhaladt. Az egész bakui kormányzóságban a legtöbb jövedelmét a kőolajforrások szolgáltatják.

Biztosra vehetjük, hogy hazánkban Erdély déli területein könnyen található gazdag petróleum területeket, ha tudós geológusok utasítása szerint végeztené a magyar kormány próbafúrásokat. Ha mi nem tesszük megcselekszi majd az életrel való német, a miként a földgázutakból előföli le a hasznot, úgy tesz majd a petróleummal is. A kényelmes magyarok pedig tovább is elhethetlen patópáli bűncsejéggel várják s nézik, hogy Erdély dús gazdag természeti kincseit, a fémeket, alumíniumot (bauxit), gázokat (metán, szénsav) és a petróleumot idegen tőkésnek hordják el tőlünk és drága áron adják el minenkünk.

eztendő évi tagszaporodása alig 3-5500. Az elmúlt évben is mintegy 6800-an iratkoztak csak be, leginkább nők, mert a férfiak nagy része már katonai szolgálatot teljesít vagy hadimunkára van kirendelve, akik pedig idehaza polgári foglalkozásokat végezhetnek, a folytonos sorozások, utószemlék, jelentkezők közzétételében előállott bizonytalanságban érthetően távol tartják magukat mindeféle intézménytől, mert ez fizetési és egyéb kötelezettségekkel járna. Sok bevonult tag helyett azonban be a hozátartozók teljesítik a fizetési kötelezettséget. Az egyesület a hadirokkant igényjogosult tagok rokkantságát elismeri s a többi rokkanthoz hasonlóan segítézi.

A kormány ez egyetünk eme nagyfőntoságú szociális tevékenységét azzal honorálta, hogy az 1914., 1915. és 1919. esztendőkre esedékes államségélyt, 30.000 koronát kiutalta és pedig januus hóban 10.000 K-t, december havában meg 20.000 K-t.

Az alábbi adatok szolgáljanak az egylet 1916 évi működésének megítélésére:

A taglétszám a mintegy 6800 uj taggal meghaladja a 205.000. A törzsvagyion körülbelül egy és negyed millió koronával emelkedett és meghaladja a 15 és fél millió koronát. Tagdíjakból közel három millió korona folyt be. A rokkant tagok száma 811-el 4812-re, az árvák száma 281-el 1341-re emelkedett. Rokkantság segélyre körülbelül 2.050.000 koronát árvasegélyre körülbelül 84.000 koronát, végkielégítésre körülbelül 15.000 koronát fizettek ki. Alapszabályszerű segélyekre körülbelül 360.000 koronával többet fizettek ki, mint 1915-ben.

HIREK

— **Katonai kitüntetések.** Kapuvári Tóth Béla 17. honvédd. gyalogezredbeli őrnagy beosztva a 365. honvédd. gyalogezredhez hadidíszítményes 3. osztályu vaskoronarendet, Pataki Ferenc 309. honvédd. gyalogezredhez beszozott 17. honvédd. gyalogezredbeli tart. hadnagy és Grodek 17. honvédd. gyalogezredbeli tart. hadnagy hadidíszítményes 3. oszt. katonai érdemkeresztet, Hoffner János, Teplan Mihály, Druck Gyula, Csapláros György, Csarasz Ferenc, Baliko János, Szóke Berthold Plaiser János, Schlichterber Márton, Gáspár Mihály, Ullreich József, Biró Flórián honvédek, Pap István, Láng Ádám örvetők, Kovács József, Marosi János tizedesek és Farkas Lajos szakaszvezető 17/VIII. népf. zászlóaljnál bronz vitézségi érmet kaptak.

— **Ügyvédek a város szolgálatában.** Megirtuk, hogy a város munkaeőr hiányában a reugeteg dolog közepette a legnagyobb nehézségekkel küld és ugyancsak szakadásig kell mindenkinek dolgoznia. A polgármester úgy iparkodik segíteni a bajon, hogy a tiszteletbeli városi hivatalnokokat és az ügyvédekét felszóltotta egy kis közmunka elválllására. Tegnapra voltak összehíva az érdekeltek s a következők jelentek meg, akik hajlandók a városnak segíteni: dr. Komendovits Gyula, dr. Vértessy Géza, dr. Székely Nándor és dr. Erdélyi Gyula ügyvédek. A polgármester hálás köszönettel fogadta munkafelajánlásukat. Valamennyit tb. főügyésszé nevezik ki és beosztást kapnak a városi adminisztrációban.

— **Libák a közéletmezésben.** Ugy tessék értelmezni a libákat a közéletmezésben, hogy eleven gágógó libákat kapunk. Kürthy adja. Nem ingyen, hanem 5.40-5.60 koronáért kilönik. Kürthy libái átlag négy kilósak és Orosz-Lengyelországban születtek. Tehát fajlibak. Libapcsenyéről gondoskodott már Kürthy. Még mondja valaki, hogy nem viseli szívén a mi gyomrunkat az országos közéletmezés.

— **Áremelkedések.** A hivatalos árveréseket megszüntette a háboru. Helyükbe lépett az önkéntes árverés, s azt az emberek nagy örömmel látják és karolják fel. A lapok hirdeti rovataban majd mindnap látunk önkéntes árverési hirdetésekét, és az azt mutatja, hogy a eladó is, a vevő is megtalálja a maga számítását. A Truckenszitz féle házat Fister Imre vett meg 11 ezer 100 koronáért. Ez rendjén van. Azonban annál csodálatosabb az, hogy ugyancsak azon az árverésen egy 4480 v. ölcs búzaföldet 9740 kor. vette meg Szatmári István. Csodálatos, sőt megdöbbenő dolog. Egy búzaföld ára azelőtt 3-4000 ezer korona volt, most kétszeres, sőt háromszoros árra emelkedett.

— **A rongyosoknak.** A rongyosok mozgalma ugylátszik szépen fog folytatódni. Legutóbb Fekete András küldött egy kabátot és három kis inget. A kis fehéreműt az anyák körének adjuk át. Egy szegény hadbavonult gyermekeit már megsegítettük. Az apa harmadfeléve tünt el, azóta teljesen nyoma veszett. Dr. Mészöly Józsefné kabátokat, nagykabátot és egyéb felsőruhákat nagyobb mennyiségben, kalapot, két pár cipőt és 20 koronát küldött a kis rongyosok megsegítésére. Az áldozatos szívek nemes adományaiért hálás köszönettel tartozunk ugy a magunk, mint a rongyosok nevében:

— **Hadijelöltség.** N. N. 10 kor. özv. Jungbluth Józsefné 5 kor. adományozott a meziláborosoknak. A katonaszöveg és árúváknak szintén 5 kor. adott özv. Jungbluth Józsefné.

TRILBY

Főszereplő: CLARA KIMBALL YOUNG.

— **Kukorica a kenyériben.** Hekkel ez előtt már megírtuk, hogy az országos közéletmezés intézkedésére a kenyérlisztet kukoricával fogják keverni. Kürthy ma értesítette Székesszékfehérvárt, hogy ezentul havonkint egy vagonnal kevesebb kenyérlisztet küld s ahelyett hajlandó kukoricalisztet adni, ha kell. Hát persze hogy kell. Hogy is mondja a közmondás: Ha tő nincs, akkor a kukoricaliszt is jó. Keserűen jó. Jó keserű.

— **Kereskedő és iparos népközelkedés szabadsága.** Az országos iparegyesület még a karácsonyi ünnepek előtt felterjesztésben kérte a honvédelmi minisztert, hogy a mozgóképes országreszkekben szolgáló kereskedők és iparosok részére engedélyezzen néhány napi szabadságot az ünnepekre összetöröltő kereskedelmi forgalom lebonyolítása céljából. A honvédelmi miniszter ezt csak részben teljesítette. Ennek pótlásaként azonban most a honvédelmi parancsnokságokat távirattal utasította, hogy az üzleti körök fontos évi zárlataival való tekintettel a mozgóképes országreszkekben szolgálatot teljesítő kereskedők és iparosok részére, amennyiben ezt esentenként kérelmezik, nyolc napnál hosszabb szabadságot engedélyezzenek.

— **Kürthy segít a szállítási mizeriákon.** Kürthy Lajos báró, az Országos Közéletmezési Hivatal elnöke, távirati uton értesítette a vidéki hatóságokat, hogy ha valamely közértségi cikk a városok részére utban van, de annak mielőbbi megérkezését szállítási nehézségek gátolják, az esetben az akadályok elhárítása iránt forduljanak hozzá. A hivatal kézséggel hajlandó minden ilyen esetben a városok és községek érdekében közbejárni.

— **A cipőhiány ellen.** A polgári lakosság lábéltségiellátásának ellátása körül uralkodó abnormális, egyre-tarthatatlanabb állapotok megszüntetése érdekében számtalanszor megszüregtünk már a kormány radikális intézkedéséért. Ugy halljuk, hogy küszöbön állnak bizonyos, a cipőhiány leküzdését célzó intézkedések. A kormány most — értesülésünk szerinti — kiviteli engedélyt igyekszik szerezni Svédországból behozandó nagyobb mennyiségű, 60 ezer pár is meghaladó, cipőmennyiségre. Svédországban körülbelül három hónapja áll a cipőáru kiviteli tilalom alatt; ennek életbe lépése előtt már egyezben 50 ezer párt importáltunk és azt elsősorban vasutak személyzetének kiegészítésére fordították. A most behozandó cipőáru is elsősorban a közhivatalok karának szánta a kormány. A minisztériumokból kétdőívek mentek szét a várme-gyékbe hivatalokhoz, hogy jeleentsék be szükségletüket. Ez nagy- részt már megtörtént, részben meg- most is folyik. A földolog termé- szetesen az, hogy a kiviteli enge- délyt mielőbb megszereze a kormány.

— **A szalámi sem drágítható.** Elvi jelentőségű döntést közöl a belügyminiszter. A miniszter ugyan is egy kihágási ügyből kifolyólag kimondotta, hogy a szalámi első- rendű szükségletű cikknek tekin- tendő és ennek következtében aránytalanul magas áron nem hoz- ható forgalomba. Két kereskedőt felfeltették, mert a szalámi dekáját 16 fillért árusították. A rendőr- bíróság a megtartott tárgyaláson

szakértői vélemény alapján fel- mentő ítéletet hozott. A szakértői vélemény ugyanis arra az állás- pontra helyezkedett, hogy a szalá- mi nem tekintendő elsőrendű élelmicikknek s még ha a keres- kedő aránytalanul magas áron adta volna is el, nem büntethető meg. A rendőr-bíróság ítéletét a városi tanács is helybenhagyta, a felje- lentő azonban meglebbezte az ügyet a belügyminisztériumhoz, és az megváltoztatta az alsófoku határozatokat és a két kereskedőt 120—120 korona pénzbüntetésre ítélte azzal az indokolással, hogy a szalámi, mint emberi táplálko- zásra alkalmas anyag, elsőrendű szükségletű cikknek tekintendő és aránytalanul magas áron nem sza- bad eladni.

— **Olvasóinknak.** Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy az előfizetést megújítani szivesked- jenek, a múlt évi hátralékot pedig minél előbb egyenlítsék ki, mert a lap pontos kiadását csak is úgy tudjuk biztosítani. A mostani súlyos anyagi viszonyok között kénytelen vagyunk — hogy a pontos előfizetést szor- galmazzuk. Tekintetbe véve azt az óriási áremelkedéseket, ame- lyek a rettenetes papírárak miatt a nyomda-iparban vannak, lapunk négyfilléres ára szinte nevetségesen olcsó. Az ország csaknem összes újságvállalatai az újra újabb felemelték a lapok árát, mert fényleg lehet- telenség másként az üzleti számitást megtalálni. Mi — előre megnyugtatók — közönsé- günk — egyelőre nem is gondolunk a lap árának fel- emelésére. Maradunk a régi előfizetési árnál, ennek pontos megküldését azonban kérjük. Valamint azt is, hogy lapunkat minél szélesebb rétegekben terjesszen sziveskedjenek. Ezt már azért is megérdemeljük, mert a háboru szülte költségek, nevezetesen hadijótkönyv- ságok teljesítését önzetlen, nagy és sok munkával, sok anyagi áldozat hozattal megtettük. A jótkönyvkodási akciókban, a háborus haza oltására egybeho- zott áldozatokban a magyar sajtóban első helyen állunk és az egyetlen „Az Est”-et kivéve, minden más újságo: nagyon messze tulszárnyaltunk. Nem hiúságból, vagy más melléké- lőkből említjük fel ezt, csupán annak igazolására, hogy vajton van e jogcímünk arra, hogy olvasó közönségünket fokozot- tab támogatásra kérjük fel. A hősiessen küzdő katonatestvérünk vitéségi érdmet kap a fronton, az érem után néhány korona haszon is kopogtat havonként. A mi vitéségi érdmünk lapunk- nak szinte paratlanul álló áldo- zatot olvasóközönségre, no meg nyugodt lelkiismeretünk, hogy megtettük kötelességünket a meg- próbáltatás súlyos napjaiban. A vitéségi érem után járó tiszte- letdíj pedig az öntudatos lap- pártolás és terjesztés legyén. Ezt kérjük mi tisztelettel. Semmi mászt.

— **Közhős ellen** kitüntönn bevalt háziszér dr. Störk-pasztila. Egy do- boz ára 60 filler. Kapható Szűcs Róbert városi háztér Magyar Korona gyógyszerárában.

— **Bojtorján hajszesz** korpá- sodás, hajhullás ellen; üvegje 1 korona, 30 filler. Kapható Szűcs Róbert gyógyszerárában.

— **Újítás a női reform fűzők te- rlen:** gyári terakator sikerült szerez- nem olv higiénikus „Radium” re- form-fűzőkből, melyek a gyomrot teljesen szabadon hagyják, csak a hasat és csípőt fűzik. Kenyelmas ja- rást és szabad mozgást biztosíta- nak, ülésnél nem hátrányosak — Vételre feltétlen csak „Radium” fűzőt tessék kenni! Egyedüli eláru- tás egész megvere Vermes Frigyes- Ára. Blous-újonságot állandó rak- es. nt.

SZINHÁZ.

A színházi iroda jelentése.

A színház — lazasan készülődik az utolsó évek legnagyobb szen- zációjára, a „Három a kis leány” fehérvári premierjére. A jelmezes főpróbá csütörtökön délelőtt lesz meghívott vendégek előtt. A esü- török és pénteki előadásra. már az összes jegyek elfogytak.

Az Urania mozgoszínház hírei.

Az utolsó szerep a Richard Oswald filmek a filmgyártás leg- előkelőbbjei. Ezek a filmek rend- kívül gondos kivitelűek egy a beállítás, valamint a szereplők mesteri játéka igazi művészet- számba vehetők. Leontine Kühn- berg és Bern Áldor a ké mozis- tar művészetének itt is a legjavát nyújtja. „Az utolsó szerep” lényes műsor keretben a koronázás foly- tatásával ma és holnap kerül az Uraniaiban előadásra.

Székesszékfehérvár szab. kir. város polgár- mesterétől.
141917. szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi honvédelmi minisztériumnak (26273) elen. 20. b.) 1916. számú rendelet- től tudomásulvétel s pontos betartás végett az alábbiakban tesszem közzé.
Székesszékfehérvár, 1917. janu- ár 15.

Dr. Saára Gyula, polgármester.

A folyó évi november hó 19-ről 23907. eln. 20. b. szám alatti kelt rendeletemre való hivatkozással értesitem a törvényhatóságot, hogy miután több törvényhatóság azzal fordult hozzám, hogy tekintettel a fémbeszolgáltatás körül fel- merült nehézségre annak a beszolgáltatás határideje újból kitőlássék, ezennel megenge- dem, hogy hivatkozott rende- letem értelmében újból mega- lakított fémátvételi bizottságok a mutatkozó szükséghez képest a hét egy napján a fémátvételi

az 1917. évi január hó 31-ig eszközhessék.

Ez új határidő lejártáig a beszolgáltatásra kötelezett fém- tárgyak a fémátvételi bizottság- nak még átadhatók anélkül, hogy a birtokosok az eddigi határidők be nem tartása miatt a kihágási eljárás alá vonatná- nak.

E rendeletem a helyben szo- kásos módon azonnal közhirré teendő.

A ministerium rendeletéből. Olvashatlan aláírás s. k. mi- nisteri tanácsos.

APRÓHIRDETÉSEK.

Tanultól felvesz Koháry József asztalos, Háltér 3. Ponty-épület.
Szabás, varrás és a rajzolás- ban alapos oktatás nyerhető Urban Margit tanintézetében, Ybl Miklós- utca 14.

Használt, de jókarban lévő sezlón megvételre kerestetetik. Cim a kiadóban.

Urania színház.

Leletoa 233. — Telefon 233

Szerdán és csütörtökön,

A koronázás

II IK RÉSZÉ.

és a fővárosi Corsó mozi szagere

AZ UTOLSÓ SZEREP.

Előadások 5, 7 és 9 óraker.

Apolló - színház.

Szerdán és csütörtökön,
január 17 és 18 an

Pérez nem Istén

dráma 4 felvonásban.

Koronázási ünnepség

I. része.

RENDES HELYÁRAK.
Előadások 6 és fél 9 óraker.

NAGY VÁLASZTEK: Szörmékben!

Lanyka es női velour kalapokban.

ÁLLANDÓ NAGY VÁLASZTEK

modell selyem-, bársony- szövet,
és barchet blousokban.

TRIKÓ, FÉRFI és GYERMEK ALSÓRUHÁK

Sárcipők o'csó áron kaphatók

Kovács Antalnál, Városház tér.